

Latgalīšu volūda digitālo resursu un mūsdienu valodu izglītības kontekstā

prof. Sanita Martena

Latgolys Kongresa dīna

27.04.2021.

Saturs

1. Valodas, izglītība, 21.gadsimts.

2. Latgaliešu valodas prasme un lietojums.

3. Latgaliešu valodas apguves plānošana.

4. Valodu izglītības bāze – valoda.

1. Valodas, izglītība, 21.gadsimts

Eiropas skolotāju bažas:

1. Daudzvalodīgi bērni.

Daudzvalodība: šķērslis vai resurss? Daudzvalodība un reģionālās valodas.

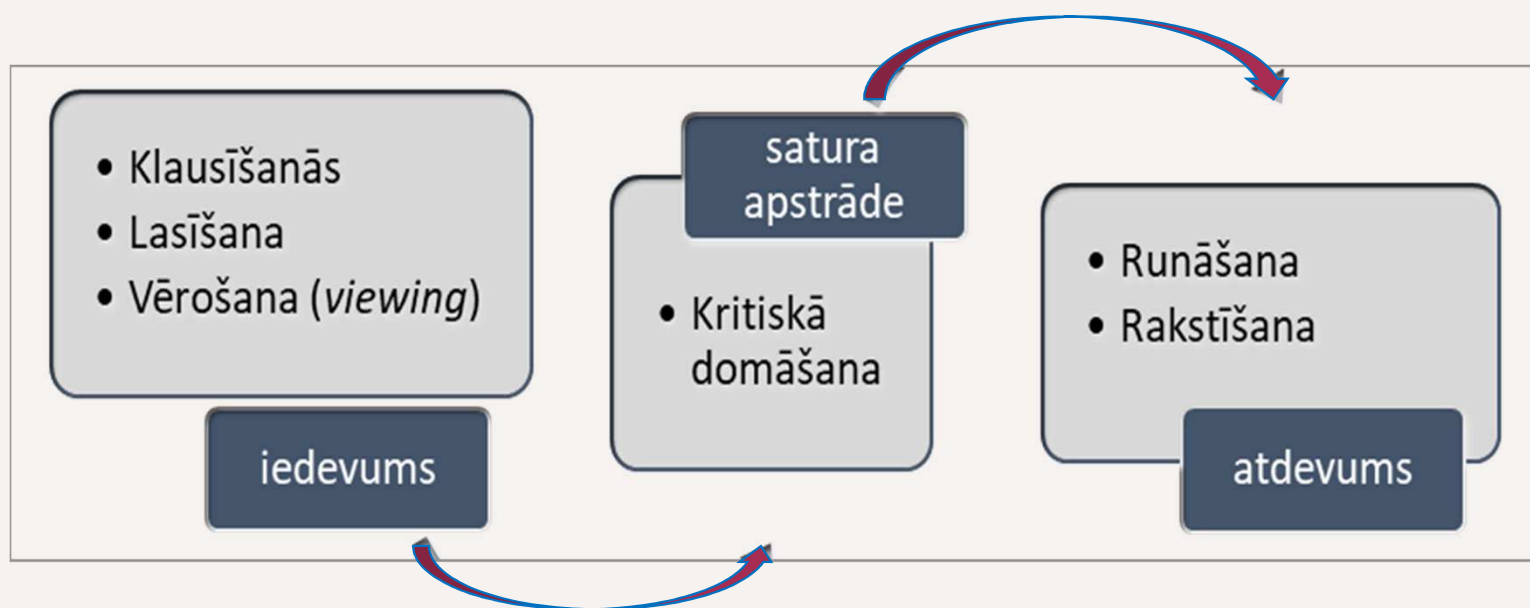
Iekšējā un ārējā daudzvalodība (*Innere Mehrsprachigkeit. Äußere Mehrsprachigkeit*).

2. Digitālā revolūcija.

1. Valodas, izglītība, 21.gadsimts

Tekstpratība (*literacy*)

2. Latgaliešu valodas prasme – pašvērtējums

(Šuplinska, Lazdiņa 2009)

Prasmes	Pilnībā (%)	Labi (%)	Sadzīves līmenī (%)	Vāji (%)
Saprotu	58,2	21,2	14,2	6,4
Runāju	49,6	20,0	17,0	13,4
Protu lasīt	32,9	25,7	19,3	22,1
Protu rakstīt	19,6	16,3	21,5	42,6

VALODAS AUSTRUMLATVIJĀ:
PĒTĪJUMA DATI UN REZULTĀTI

LANGUAGES IN EASTERN LATVIA:
DATA AND RESULTS OF SURVEY

VIA LATGALICA
HUMANITĀRĀ ZINĀTŅU ŽURNĀLA PIKĻIKUMS

2009

I

2. Latgaliešu valodas lietojums – 21. gadsimts

<u>Tradicionāli</u>	<u>Digitālajā telpā</u>
<u>Privātā telpa</u>	<u>Publiskā telpa</u>
<u>Runā</u>	<u>Runā un raksta</u>
<u>Neformālas situācijas</u>	<u>Neformālas un formālas situācijas</u>
<u>Reģionālā identitāte</u>	<u>Kompleksas identitātes</u>
<u>Latgale</u>	<u>Latgale, ārpus, diaspora</u>

3. Latgaliešu valodas apguves plānošana

1. Piekļuves iespējas.

Specializētais kurss «Latgaliešu rakstu valoda» (Valodu mācību joma).

Specializētais kurss «Novadu mācība» (Sociālā un pilsoniskā mācību joma).

2. Skolotāju sagatavošana (personāla politika).

Skolotāju sagatavošana!

- Latviešu valodas un literatūras skolotāju kontekstā?
- Modulis?
- E-studijas (MOOC; ????)
- Profesionālās pilnveides kursi?
- ???

3. Latgaliešu valodas apguves plānošana

3. Mācību resursi, programmas.

4. Metodika (pieejas – kā mācīt reģionālo valodu):

- Kopā ar latviešu literāro valodu (reģionālās un nacionālās valodas tuvums)?
- Novadmācības kontekstā (CLIL pieeja)?
- Kā atsevišķu mācību priekšmetu?
- Baltu valodu kontekstā?

LIETUVIŲ - LATVIŲ - LATGALIEČIŲ KALBŲ ŽODYNAS
LIETUVIEŠU - LATVIEŠU - LATGALIEŠU VĀRDNĪCA
LĪTUVIŠU - LATVIŠU - LATGALIŠU VUORDNEICA

SĀKUMS VĀRDNĪCA

Lietuviešu-latviešu-latgaliešu vārdnīca

1	2	3	4	5	6	7
suknelė	suknėlė	sf.	2	24	kleita	sukne, (dem.) sukneite

LV **kleita** tekst.

RU платье женское,

EN dress,

EN frock

DE Kleid,

DE Damenkleid

4. Valodu izglītības bāze – valoda

ERDF
cross border
cooperation programme
2007 - 2013

part financed by
European Regional
Development Fund

bringing neighbours closer

Search in Help

user: defaults corpus: [MuLa](#)

Search in MuLa

Concordance
Word List
Corpus Info

Save
View options
KWIC
Sentence

Sort
Left
Right
Node

References
Shuffle

Sample
Filter
Overlaps
1st hit in doc

Frequency
Node forms

Collocations
ConcDesc
Visualize

?

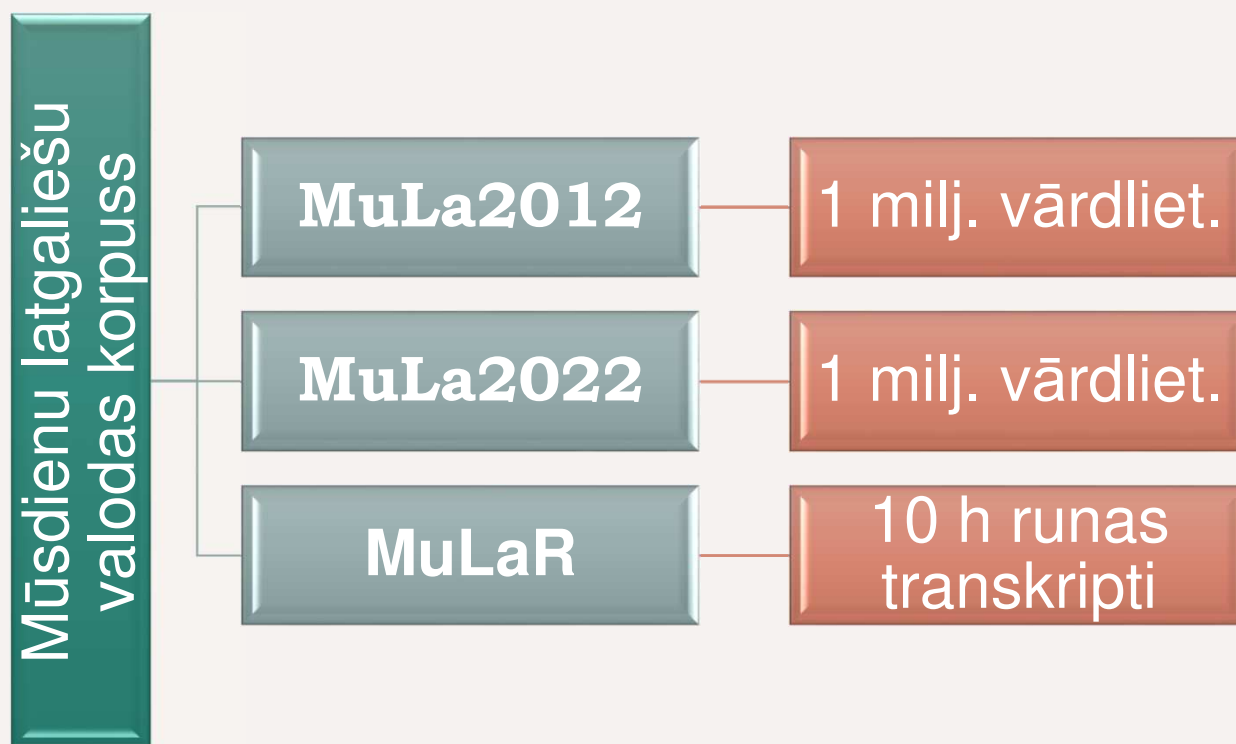
Query **volūd.*** 3,605 > GDEX 3,605 (2,730.3 per million)

Page of 19 [Next](#) | [Last](#)

1	diena.lv	dzeivi i sovys zemis viesturi navarātu runuot sovā	volūdā	. Dūmuot , bez sovu sakņu i ar nasauordeitu identitāti
2	diena.lv	stypri i kai muoti , i mōti . Ir labi , ka es jei sovā	volūdā	varu pīraksteit , cik cīši es juos ļūbeju . Bet vyspuor
3	bezpvn.lv	Vysys dzīsmis skaidrā , saprūtāmā latgalīšu volūdā -	volūdā	, kurā grupa dzīd i dūmoj . Albumā var atrast arī
4	bezpvn.lv	laikā . Vysys dzīsmis skaidrā , saprūtāmā latgalīšu	volūdā	- volūdā , kurā grupa dzīd i dūmoj . Albumā var atrast
5	jureits.wordpress.com	paruoda , ka Latgolys latvīšu volūda jeb latgalīšu	volūda	ir sanuoka par pošu vaļsti . Maņ juopīkreit dokumentā
6	diena.lv	asu suokuse runuot latgaliski , lai jis nacer , ka	volūdu	byus īspiejams maineit . Tys ir par daudz sarežģeitai
7	raibiis.wordpress.com	tū pusi) , cytu fakultati , kur juodazaregistrej	volūdys	kursim . Tai kai breivs - veromīs kartī , ka juodaīt
8	geoviita.wordpress.com	latgaliski ! Kuri ir nūdrūšynuovuži tū , ka latgalīšu	volūda	ari niule ir dzeiva . Maņ ir lela prīca par vysim
9	jureits.wordpress.com	izaveiduot . Tys faktiski ari paruoda , ka Latgolys latvīšu	volūda	jeb latgalīšu volūda ir sanuoka par pošu vaļsti .
10	diena.lv	tikai slapanai , ar sovejim - kai taidā konspirativajā	volūdā	. Koč Latgola jai ir svātuo zeme . Kur zeme ar dabasim
11	diena.lv	krīvim es ni nu šuo , ni nu tuo nasuokšu runuot cytā	volūdā	. Maņ tys ir par daudz suopeigai . Saīt taidys psihologisks
12	diena.lv	Rēzēknē nūtikys informativs seminars par latgalīšu rokstu	volūdu	i juos nuusacejumim . Vēļ es varātu izstuosteit ,
13	geoviita.wordpress.com	Puordeviejs ir jauns puiss , bet narunoj ni angļu , ni krīvu	volūdā	. Labi , ka ir rūkys . Nūpierkam gurķus i tynamīs
14	jureits.wordpress.com	tymā nav ni vuorda par Latgolys latvīšu jeb latgalīšu	volūdu	. Gon latgalīšim , gon Saeimys deputatim maņ juoatguodynoj

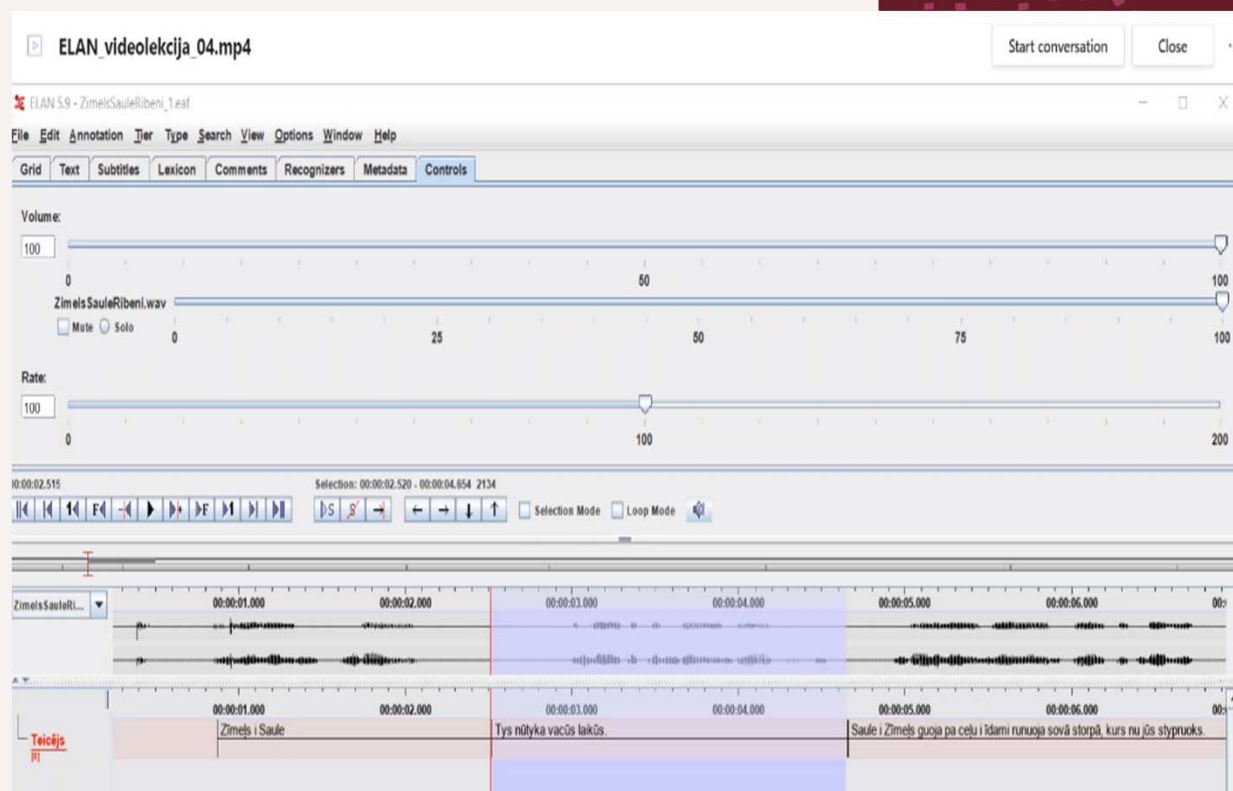
doc.Number 130
 doc.Author saprge (Ilze Sperga)
 doc.TextTitle Viltuota dzeive i zogti uobelesi
 doc.Source diena.lv
 doc.PublicationOfDate 14-Okt-2008
 doc.Publisher SIA Dianas Mediji
 doc.Place <http://www.diena.lv/blogi/viltuota-dzeive-i-zogti-uobelesi-631711>
 doc.TextType elektroniskie

4. Valodu izglītības bāze – valoda

4. Valodu izglītības bāze – valoda (runas dokumentēšana un atšifrēšana)

- Folkloras un etnolingvistiskās ekspedīcijas (pēc 2012. gada).
- Sibīrijas latgaliešu diasporas ekspedīcijas (2017-2018).
- Radio un TV raidījumi.
- Lauka pētījums 2021.
- TriMCo korpusa dati (Vācija).

Korpusu izmantošana izglītībā

Uzdevuma komplekts: Rakstības brīvība un rakstības normas

1. Ir vietas un situācijas, kur katrs drīkst rakstīt tā, kā grib, un citas, kur noteikti jāievēro pareizrakstības normas. Diskutējiet, kurā grupā iedert dotās situācijas un teksta tipus, ierakstiet tabulā un papildiniet ar citiem piemēriem:

avize, sludinājums, privāta vēstule, likumi, komentārs interneta vietnē, drukāts daiļliteratūras darbs (piemēram, dzejoļu krājums), grāmatas nosaukums uz vāka, ielas nosaukumi, izziņa, eksāmens skolā, ziņas interneta portālā, dzejolis kādā interneta mājas lapā

A var rakstīt, kā grib	B grūti pateikt, atkarīgi no ... (nosauciet faktorus)	C jāievēro normas

2. Viens no 2018. gada vasaras hitiem ir grupas Latgališu Reps dziesma, kas dziedāts daļēji latviešu literārajā un daļēji kādā latgališu izloksnē. Dziesmas nosaukums ir tas pats kā albuma nosaukums, kas izskatās šādi: [uzraksts: žārei gal]

No latgališu rakstu valodas viedokļa, šie vārdi ir rakstīti kļūdaini.

Bet kā būtu pareizi?

RTA dorba grupa sevišķi dasagrīzš škārsteiklā daīmē
rtena stuosta: „Pyrmais latgaliskūs tekstu korpus pasataise
ai itys korpus ar pasauku „MuLa-01“ irā zeimeigs resurss
licātūs tekstus i apjam 1 miljonu vuordformu. Vys tik pa m
eizraksteibys i morfologejis variantu raibums. Myusu tān
licātīm piec 2012. gods, i likt izsvoru iz tim dorbm, k
reiga, raistūt tuoluokūs tehnologiskūs volūdys reikus –
m, kluot pi raksteitūs tekstu korpusa planovojam sas
aluos sovpatēibys. Poši iraksteisim i transkribēsīm jaunu mā
nta A. Kūceņa iniciatīvai runys korpusā īslēgsim Reitu diaspo

YouTube TV

Meklēt

Merķauditorija: skolēni 9. klasē un vidusskolā

Materiāls: Grupas "Latgališu Reps" 2018. gada dziesma

Uzdevums

- Uzdevums PDF formātā
- Uzdevums Word formātā
- Komentāri un atbildes (Word)

<https://ltgnui.com/2018/08/19/rakstibas-normas-un-rakstibas-briviba/>

sanita.martena@rta.lv

